

**National Library of Thailand
Bangkok, 2002**

All rights reserved.

**No part of this CD may be reproduced,
stored in a retrieval system or transmitted in any form
or by any means, without prior permission from
the National Library of Thailand**

หอสมุดแห่งชาติ ขอสงวนสิทธิ์

ห้ามมิให้ผู้ใดนำส่วนหนึ่งส่วนใด หรือตอนหนึ่งตอนใด ที่ปรากฏอยู่ใน CD นี้

ไปทำการคัดลอก หรือวิธีการอื่นใดเพื่อจำหน่าย จ่ายแจก

ก่อนได้รับอนุญาต

BANGKOK: APR 27 84

๙
๑๒
๑

ประกาศ

การสมโภชพระนครบ้นาพรอวยบปีที่หนึ่ง
ตั้งแต่สร้างกรุงรัตนโกสินทรมหินทรายุทธยา
และการฉลองวัดพระศรีรัตนศาสดาราม
และการสมโภชพระบรมอัฐิในพระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวทั้งสี่พระองค์

โดยพระราชพิธีพระร ชประดงค์

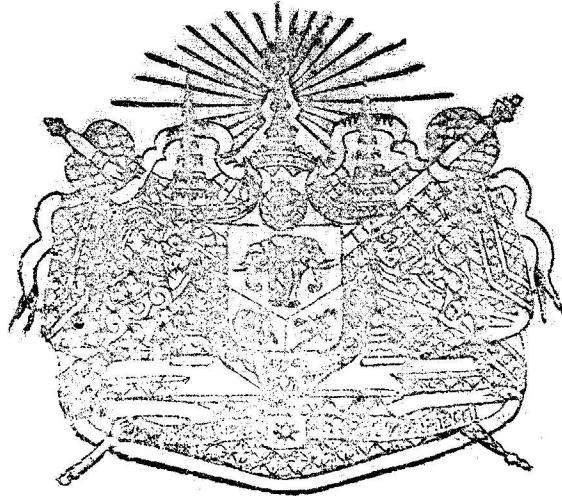
ซึ่งจัดในการนี้ โดยพิศดาร

ที่พิมพ์โรงอักษรพิมพ์การ

ไม่มียกวรรค

๑๒๔๔

ป.๑๕.

ประกาศ

มีพระบรมราชโองการมาพระที่นั่งสุทไธสวรรยสถาน ให้ประกาศแก่พระ
บรมวงษานุวงษ ข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อย มีเกล้าซึ่งจะให้มีคำประกาศฉบับนี้
ให้ทราบทั่วกันว่า ตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกย์ ซึ่งเป็น
ปฐมบรมราชวงษทรงประดิษฐานกรุงรัตนโกสินทรมหานครมา ๕๐๐ ปี ครั้น
ถึงวันศุกร์ เดือนหก ขึ้นค่ำนี้ บรมเจ้าเจ้าตาก รุ่งสว่าง ๑๒๔๔ ปี บรม
รอบ ๑๐๐ ปีวันบริบูรณ์ จึงทรงพระราชนิพนธ์ว่าตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระ
พุทธยอดฟ้าจุฬาโลกย์ ได้ทรงประดิษฐานกรุงรัตนโกสินทรปรายปราม
เสวยนครทั้งภายในภายนอกมาครบแล้ว แลได้ตั้งพระบรมราชวงษปัตย์ขึ้น
สืบสันตติวงษเนื่องมาถึง ๕ พระองค์ทรงแผ่นดินปัตย์กันแล้ว พระบาท
สมเด็จพระเจ้าแผ่นดิน ซึ่งได้เกิดด้วยราชสมบัติกันแต่ปฐมเจ้าตาก มา

ก็ได้ทรงทำนุบำรุงชุบเลี้ยงพระบรมวงษานุวงษ ข้าราชการให้ดำรงศรัทธา
ภักดีถึบกระฎอยวียง ๗ มา แลได้ทรงปราบปรามศัตรูของกันพระนคร
แลทำนุบำรุงราษฎรไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินให้ได้อยู่เย็นเป็นสุขสืบ ๆ มา จนถึงกาล
ครบ ๑๐๐ ปีล่วงไปแล้ววันนี้ คราวที่พระบรมวงษานุวงษ แลข้าราชการผู้ใหญ่
ผู้น้อย

ทั้งทวยราษฎรทั้งปวงจะบันทึกขึ้นสมรภูมิดังพระเดชพระคุณ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นประมุขบรมมหาราชธิราชซึ่งควรนับ
ว่าเป็นบิดาผู้ให้เกิดวงษกระฎอยศักดิ์กิติ แลความสุขสืบมาจนกาลทุกวันนี้
แลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งได้ทรงวิญญาวาสประเพณีวงษ สดเนพระยศแห่ง
สมเด็จพระประมุขบรมมหาราชธิราช แลให้มีพระเดชพระคุณสืบ ๆ มา
โดยลำดับ กับทั้งควรจะขึ้นสมรภูมิดังแห่งความศุขของตน แลท่านผู้เห็นตระกูล
ซึ่งได้พบเห็นบ้านเมืองสงบเรียบร้อยช้านาน เกือบจะไม่มีกาลใดกาลหนึ่งซึ่ง
มีในพระราชพงษาวดาร ว่าจะมีความศุขยืนนานมาได้ถึงเพียงเท่านี้ เพราะทรง
พระราชดำริห์เหตุการณ์ทั้งปวงนี้ จึงได้กำหนดพระวาทะทูลทูลเกล้าฯ ถวายว่าเมื่อถึงกาล
กำหนดครบ ๑๐๐ ปีนี้แล้ว จะมีการสมโภชพระนครเป็นการใหญ่ ให้เป็น
ที่ขึ้นสมรภูมิดังทั่วกัน แลจะได้ทำการฉลองพระเดชพระคุณ พระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว ซึ่งได้ชุบเลี้ยงเกิดวงษให้ปวงราษฎรเกษียณสุขต่อไป

จึงทรงพระราชดำริห์ว่า การที่จะสมโภชพระนครนั้นต้องประเพณีตาม
แบบอย่างในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกย์ คือเมื่อแรกสร้าง
พระบรมมหาราชวัง แลพระนครในครั้งนั้นเคยนี้ ก็ได้ทรงสร้างวัดพระศรี
รัตนศาสดารามจะเป็นหลักก่อน ครั้นวัดพระศรีรัตนศาสดารามก็ชำรุดชุก
ไสยลงมาก แลการซึ่งสร้างเพิ่มขึ้นใหม่ก็ยังค้างอยู่ไม่แล้วบริบูรณ์ ครั้นเมื่อ

ณวันข้าราชการ เกื้อบุญ ชื่นสืบเอค่า ขี้เถาะเขตก คักราช ๑๒๔๑ จึงมีพระ
บรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ แลพระเจ้าน้องยาเธอ
ขึ้นกันเป็นนายกำนัลทำการวัดพระศรีรัตนศาสดารามโดยแข็งแรง ให้แล้วเสร็จ
ทันกำหนดจริงได้ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ แลพระเจ้าน้องยาเธอ ได้ทรงทำการ
มาสอบได้ศ การก็ระแล้วเสร็จบริบูรณ์ไปเป็นแน่ จึงทรงพระราชดำริว่า
เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกย์ ทรงสร้างวัดพระศรีรัตน
ศาสดารามแล้วเสร็จ เมื่อปีมะเส็งปีตศก คักราช ๑๖๔๗ ก็ได้มีการฉลอง
พระอารามครั้งหนึ่ง ในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรง
ปฏิสังขรณ์วัดพระศรีรัตนศาสดาราม แล้วเสร็จในปีวอกสัมฤทธิ์ศก คักราช ๑๒๑๑
ก็ได้มีการฉลองอีกครั้งหนึ่ง ครั้นนี้ควรจะฉลองวัดพระศรีรัตนศาสดาราม
พร้อมกับการสมโภชพระนคร ให้เป็นการสวัสดิมงคลอันยิ่งใหญ่อีกครั้งหนึ่ง

หนึ่งเมื่อปีมะแมตรีศก คักราช ๑๒๓๓ ได้โปรดเกล้าฯ ให้หูล้อมพระ
บรมรูปพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทั้ง ๔ พระองค์ ขึ้นเสกสรวรรคถ่วงไป
แล้วขึ้นไว้ เป็นที่สำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสืบ แลพระบรมวงษา
ผู้รักษาราชการ กราบถวายบังคมรฤทธิพระเดชพระคุณปีละครั้ง ก็ได้
ประพาศเป็นธรรมเนียมสืบมาตั้งแต่ปีระกาเบญจศก คักราช ๑๒๓๕ จน
บัดนี้มีได้เว้นว่าง แต่ยกราชที่ประดิษฐานใ้มีมั่นคงแลยิ่งใหญ่สมควรด้วยพระ
เกียรติยศไม่ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระมหาปราสาทด้วยค
งหินไว้ในพระราชมณเฑียรบุรีศก ฝ่ายทิศใต้แห่งพระที่นั่งอนันตสมาคม การ
ปราสาทนั้นยังไม่แล้วสำเร็จบริบูรณ์ แต่ทรงพระราชดำริเห็นว่าในสมัยเมื่อ
สร้างกรุงมาครบ ๑๐๐ ปีนี้เป็นเวลาอันสำคัญ สมควรที่จะเชิญพระบรมรูป

ขึ้นประณิษฐานพระมหาปรางค์ท้าว
บรมบุปผีขึ้นบนพระมหาปรางค์ท้าวในครั้งด้วย

อนึ่งทรงพระราชดำริว่า พระบาทสมเด็จพระบรมราชาธิราชวรมหาธิปไตย
พระพุทธรูปที่ฟ้าผ่าโดยมี ซึ่งพระบาทสมเด็จพระบรมราชาธิราชวรมหาธิปไตย
ได้มีพระเทพพรหมมุนีและพระภิกษุสงฆ์เป็นอันมาก ได้ทรงพระอุสาห์ทำศึกปราบ
ปราบศัตรูผู้ประทุษร้ายมาแต่ก่อนมาแต่พระนครมาอยู่ยังพระนครโดยเร็ว เจนสิ่งเข้า
ถึงมีอันน้อย บัดนี้จึงมีพระบรมราชาธิราชวรมหาธิปไตย ทรงพระอุสาห์ทำศึกปราบ
ด้วยราชทัณฑ์อันมีพระดำริว่า เจนสิ่งเข้าโดยเร็วมาแต่พระนครมาอยู่ยังพระนครโดยเร็ว
สมบัติแล้ว จึงได้มีพระบรมราชาธิราชวรมหาธิปไตย ทรงพระอุสาห์ทำศึกปราบ
ปราบบ้านเมืองที่เรียบร้อยอยู่ด้วย ได้ทรงพระอุสาห์ทำศึกปราบ
แล้วจึงได้มีพระบรมราชาธิราชวรมหาธิปไตย ทรงพระอุสาห์ทำศึกปราบ
ทำนุบำรุงบ้านเมืองที่เรียบร้อยอยู่ด้วย ได้ทรงพระอุสาห์ทำศึกปราบ
จนถึงถึงรุ่งเช้าวันหนึ่งจึงได้มีพระบรมราชาธิราชวรมหาธิปไตย ทรงพระอุสาห์ทำศึกปราบ
หนุ่ยแก่การดำริเห็น แลได้ทรงพระอุสาห์ทำศึกปราบ
เช่นกันจากของการทำนุบำรุงพระพุทธรูปศาสนา ได้กล่าวขึ้นมาจนบัดนี้

ฝ่ายพระราชอาณาจักนั้นเล่า พระองค์ได้ทรงปราบปรามอริราชศัตรู
ซึ่งมีมาแต่ก่อนมาแต่ประเทศ แลจึงได้มีพระบรมราชาธิราชวรมหาธิปไตย ทรงพระอุสาห์ทำศึกปราบ
คาบ ได้ตั้งอยู่เป็นศุภชัยด้วย แลได้ทรงพระบรมราชาธิราชวรมหาธิปไตย ทรงพระอุสาห์ทำศึกปราบ
ซึ่งจะจักกระหาย มาเรียบเรียงขึ้นเป็นพระราชดำรินตถุกรรม แลเพิ่มเติม
แก้ไขที่พระราชบัญญัติใหม่ สำหรับจะปกครองรักษาอาณาประชาราษฎร์
ทั้งปวงทั่วขอบอันดีมา แลได้ทรงพระอุสาห์ทำศึกปราบ

แต่เจ้าราชการทั้งปวง แลทำนุบำรุงราษฎรทั้งปวงได้มีความสุข ท่านทั้งปวง
ผู้ซึ่งได้รับความทำนุบำรุง : แห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์นั้น
ก็นับว่าเป็นต้นตระกูลของเราท่านทั้งหลายด้วยกันสิ้น แม้ถ้าพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวองค์นั้น จะเสกสวรรคตล่วงลับไปนานแล้วก็ตาม แต่สิ่งซึ่ง
พระองค์ได้ทรงจัดการตั้งขึ้นแบบไว้ ในแผ่นดินทั้งปวง ทั้งฝ่ายพระพุทธเจ้า
อาณาจักร ก็ยังเป็นเหตุให้เราทั้งหลายได้มีความสุขความสงบเรียบร้อยสืบมา
จนบัดนี้ ก็เพราะต้นแบบซึ่งพระองค์ได้ทรงไว้ดังนี้ จึงควรที่พวกเราซึ่งมีพระ
เดชพระคุณแผ่มาถึงเราทั้งหลายซึ่งเกิดภายหลังมายิ่งนักเหมือนกัน บัดนี้ท่าน
ทั้งหลายซึ่งมีความภักดีต่อพระชาติต่อพระเทวี ก็ควรจะรักถึงพระเดชพระคุณ
ของพระองค์อยู่เสมอ ไม่ขาด จึงทรงพระราชดำริว่า ควรจะสร้างมณฑปศิลา
เป็นอนุสรณ์ไว้ที่ระลึกถึงพระเดชพระคุณของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬา
โลกย์ขึ้นไว้ ให้เป็นที่มาซึ่งผู้มีความภักดีต่อพระเดชพระคุณปรารถนา
ยืนยาวสืบไป จึงโปรดเกล้าฯ ให้จัดการระดมเงินที่ท่าเรือ ที่ซึ่งจะประคองฐาน
อนุสรณ์ขึ้นไว้ให้เป็นที่มาซึ่งศิลาฤกษ์ ในเวลาที่ขึ้นระดม ๑๐๐ ปีนี้ด้วย

นี่แหละพระราชดำริที่ว่า การจำระลึกถึงความดีของราษฎรให้ขึ้นไปโดย
กฎหมายแสดงความซื่อสัตย์นั้น เป็นพระราชกิจอันสำคัญแห่งความสุขความ
เจริญของพระราชอาณาจักรอย่างยิ่ง เมื่อครั้งแรกตั้งกรุงรัตนโกสินทร์
มีหินทรายทราย สดแต่พระบรมมหาราชวัง พระบาทสมเด็จพระพุทธ
ยอดฟ้าจุฬาโลกย์ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งกฎหมายอย่างธรรมเนียม
ขึ้นไว้ไว้ ครอบครองแผ่นดินเป็นสุขสืบ ๆ กันมา แต่การบ้านเมืองทุกวันนี้
เปลี่ยนแปลงไปมากด้วยไม่มีการศึกษาความ แลเป็นการค้าขายเกื้อหนุน

ประเทศ ราษฎรก็หันมาทำมาหากินภายใต้ความคุ้มครองนี้บริบูรณ์ขึ้น
รู้จักหาและใช้ทรัพย์สินสมบัติโดยวิธีต่าง ๆ วิธีที่พิศดารขึ้นกว่าแต่ก่อนเป็นอัน
มาก ทั้งการเล้าเรือนความรู้ความดีของของชนก็เจริญทั่วถึงเลื่องลือมาว่าแต่
ก่อนหลายเท่า แต่กฎหมายและวิธีกระบวนพิจารณาความอย่างเก่าเปลี่ยน
แปลงไปไม่ทันความต้องการ ภัยความตามโรงศาลจึงคั่งค้างมากขึ้น
โรงศาลที่ตั้งไว้สำหรับรับทุกข์ช่วยแก้ไขการเจริญ ก็กลับดูเหมือนเป็น
เครื่องชักชวนถึงความเจริญของบ้านเมืองไป เพราะศาลว่าความแล้วไม่
ทันความที่เกิดขึ้นใหม่ได้ ความที่ลี้ลับซับซ้อนมากขึ้นทุกประการทุกศาล
ประการหนึ่งพิธีกระบวนพิจารณาค้าง ๆ ซึ่งเคยอันสืบมาใช้ได้ไม่เป็นอันใด
ร้อนแต่ก่อน ๆ ก็กลับเป็นการยากการแก้ไขอันไม่ทุกอย่าง ทั่วราชอาณาจักร
คนทุกวันนี้มามากขึ้น กระบวนพิจารณาที่แต่ก่อนเคยเห็นเป็นยุติธรรมก็กลับ
เป็นการเล็ดร่อนไป ถึงลักษณะพิสดารน้ำลายไฟ เป็นต้น

ประการหนึ่งเจ้าพนักงานซึ่งทำการในกระบวนพิจารณา พิพากษา แยกย้าย
กันอยู่หลายหมวดหลายกรมแยกแวงอยู่แต่จะทุกพนักงาน ผู้ทำการมี
หลายสิ่งหลายอย่างไม่ใคร่จะมีเวลาทำการ กับทั้งเหตุอื่นอีกต่าง ๆ ตามที่
ได้รู้ช่วยกัน กระทำให้เจ้าพนักงานละเลถอย ไม่ใคร่จะตั้งใจนำเอาใจ
ใส่ในการวินิจฉัยยุติธรรมให้เป็นไปโดยละเอียดถี่ถ้วนมาจก้าง ราษฎรทั้งปวง
ทุกวันนี้ก็บังเกิดความต้องการ ๆ วิทยาศาสตร์รวมทั้งขึ้นทุกที่ ได้ทรงพระราช
ดำริว่าวิธีที่ระทรงจัดการเรื่องนี้ให้ดี ให้สมควรแก่ความต้องการจึงได้
ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระสุตพิณบริชา ทรงแริสวนศึกษาการเก่าใหม่และอย่าง
ธรรมเนียมต่าง ๆ ทั้งในประเทศนอกประเทศทั้งปวงโดยละเอียด ทรงพระราช

ตำรียที่เห็นว่า จ.ต้องจับทั้งศาลใหญ่รวบรวมความทุกศาลทุกกระทรวงมา
ประชุมกันแล้ว แลจะไปตกลง ๑ จัดกฎหมายอย่างธรรมเนียมที่จะเกิดเหตุที่
เป็นการกีดขวางแก่การยุติธรรมให้ลดน้อยลงลงไปให้ได้ เพราะฉะนั้นจึงได้
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาสุรเวทยวิวัฒน์พิพัฒน์ศักดิ์สิทธิ์
พระกระลาโหม เป็นแม่กองจัดจ้างนายช่างชาวยุโรปกระทำการสร้างศาลหลวง
ที่สูงที่สุดสำหรับวิกรมการยุติธรรม เป็นหลักเป็นประธานสำหรับพระนครสืบไป
กำหนดจะได้ก่อพระฤกษ์วางแท่งศิลาประชุมถาน ในวันที่วันระบอบรัชชัญญ์ด้วย

อนึ่งทรงพระราชดำริเห็นว่า ทุกวันนี้บ้านเมืองมีความเจริญในการค้าขาย
ราษฎรซึ่งทำเรือกลสวนไรรวมการหาเงินทั้งปวง ชื้อขายได้ผลประโยชน์มาก
กว่าแต่ก่อน การทำมาหากินนั้นจึงได้มีความเจริญขึ้น ควรจะรักษาสิ่งของ
ต่าง ๆ ซึ่งเปนพืชพรรณเพาะปลูกอันเกิดขึ้นแลเป็นอยู่ ในกรุงสยาม เปนที่
เลี้ยงชีวิตแลซื้อขายของราษฎรพลเมืองทั้งปวง แลเครื่องมือซึ่งจะประกอบ
การเหล่านั้นทุกอย่าง แลสิ่งของซึ่งได้ทำขึ้นด้วยฝีมือชาวสยามเอง ให้อยู่
ในกรุงสยามแลขายไปต่างประเทศทั้งปวง สิ่งของเหล่านั้นดังก่อนในพระราช
อาณาเขตมามารวมกันไว้ในที่แห่งหนึ่ง ให้พระบรมวงษานุวงษาเจ้าราช
การแลราษฎรชาวสยามแลชาวต่างประเทศ ได้มาดูเห็นสิ่งของทั้งปวงซึ่งเร
ทั้งหลายได้เลี้ยงชีวิตแลซื้อขายเป็นประโยชน์ เพื่อจะได้เป็นที่แนะนำให้เห็น
สิ่งทั้งปวงว่าอย่างไรก็อย่างไรไม่ตี อย่างไม่ควรใช้เป็นประโยชน์มาก อย่างไม่
เป็นประโยชน์น้อย อย่างไม่อยู่แห่งใดต่อบลใด จะได้เป็นที่แนะนำแห่งคน
ทำมาหากิน แลคนที่ซื้อขายสินค้าทั้งปวง

อีกประการหนึ่ง การจัดของในพระราชอาณาเขตมามารวมกันครั้งนั้น

ถึงโดยว่าจะไม่สู้เป็นทั้งตงามเหมือนประเทศอื่น ๆ ทำก็ควรเป็นที่พิศวงยินดี
ว่าเมื่อก่อนน้ำขึ้นไปร้อยละ... สิ่งของบนที่นาตงนั้นล้วนเป็นของขัดสนหายาก
ๆ ไม่มีในขณะนั้นโดยมาก เพราะสิ่งของทั้งปวงสาบสูญยับเยินไปเสียใน
คราวนั้นทั้งสิ้น ของสิ่งใดมาเห็นในบัดนี้เป็นของเก๊ขึ้นใหม่ในร้อยละ... ซึ่ง
พระบรมราชวงษบัณฑิตย์นั้น... ใ้ทำการรักษาแผ่นดินสืบมาพอมีจวบย้อยยู่
ก็ควรที่จะเป็นที่ให้เกิดความยินดีแก่คนได้ จึงมีพระบรมราชโองการ ใ้เกณฑ์
ขอแรงพระบรมวงษานุวงษและข้าราชการ บางพระองค์บางท่าน ใ้เป็นพนักงาน
เก็บรวบรวมสิ่งของค่า... ว่าเป็นส่วน ๆ ตามที่มีที่ในพระวราภานุชาต
แล้วใ้ห้ตั้งตระเวนออกไปถึงหัวเมือง เอก โท ตรี จัตวา บัณฑิตฝ่ายเหนือ แด
เมืองประเทศศรราชทั่วขอบขันธสีมา ใ้ส่งสิ่งของสินค้าขึ้นค่าที่มีในบ้านเมือง
เจ้ามาทั่วทุกเมือง แล้วใ้พระบรมวงษานุวงษและข้าราชการ ซึ่งเป็นเจ้า
พนักงานรับสิ่งของนั้น ๆ ตั้งขึ้นไว้ ในที่โรงซึ่งปลูกใหม่ในท้องถนาลดจว
เพื่อใ้เป็นที่มทหาชนใ้มาดูใ้โดยสะดวก

แต่การที่จะจัดแบบอย่าง... ที่คนจะเจ้าไปดูในโรงซึ่งเป็นที่ไว้ของสินค้า
มีราคาเป็นอันมากดังนี้ จะเปิดโรงตามธรรมเนียมไทย เหมือนอย่างเช่นดูโชน
ดูหนึ่งอย่างนั้น ก็จะเป็นความลำบากที่เจ้าพนักงานจะรักษา ถ้าจะดูใ้ดู
เหมือนอย่างมิวเซียมที่เปิดในการเฉลิมพระชนมพรรษาทุกปี ก็จะเป็นที่พิศ
พลาณรักษายาก ด้วยเป็นโรงกว้างใหญ่เหลือประมาณที่จะรักษาใ้ได้ โดยยาก
จึงจะต้องจัดการตามแบบอย่างประเทศยุโรปทั้งปวง ซึ่งใ้ประพจน์รักษาใน
เวลาที่มีการเช่นนี้ ใ้ท่านทั้งปวงคอยฟังคำประกาศเจ้าพนักงานที่จัดการ
เรื่องนั้นเถิด

ในการฉลองวัดพระศรีรัตนศาสดาราม แลสมโภชพระนครแลการทำบุญ
พระบรมอัฐิพระอัฐิครั้งนั้น มีกำหนดวันนั้นกลอนแล้วทุกอย่างทั้งที่ระว่าต่อไป
ให้ท่านที่เป่าพิณเข้าใจกำหนดให้มั่นคง ตามที่ประสงค์เถิด

ณวันจันทร์ เดือนห้า แรมสิบสี่ค่ำ ขึ้นเดือนจันทรคติ ศักราช ๑๒๔๔
เวลาบ่ายเป็นวันขึ้นตั้งเริ่มงานการทั้งปวง พระราชาคณะ ๓๘ รูปจะได้สวดพระ
พุทธมนต์ ในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม รุ่งขึ้นวันอังคาร เกือบหก
ขึ้นค่ำหนึ่งเวลาเช้าพระราชาคณะ ๓๘ รูปกับพระราชทานฉินเสวยแล้ว พระ
ฤกษ์จะให้เบิกกลุ่มพระศรีรัตนเจ็ดชัย แลวิสมเทพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้า
จาทุนภรทัตมี กรมหลวงจักรพิตพงษ์ จะให้ทรงอ่านแถมเทวสวดวาทในการที่ได้
ทรมานวิภาวชนาชาตวิสัยปฏิบัติขณนี้ วัดพระศรีรัตนศาสดารามสำเภาเวียนญี่

จึงมีพระบรมราชโองการกำรัสถอย แลวันทรงพระราชทานเครื่องบุญแก่พระเจ้าน้องยาเธอ
ที่ได้ไปนาคัน ทำการปฏิสังขรณ์วัดพระศรีรัตนศาสดารามครั้งนี้
ทุกพระองค์ แลพระราชทานพระวงษานุเมษข้าราชการที่ได้ทำกรอย่างสูง
ในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม แลพระสงฆ์ที่ช่วยแต่งในการฉลองได้เป็นที่รัก

ครั้นเวลาบ่ายจะได้ตั้งการสวดมนต์ในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ที่พระ
อุโบสถ ๕๕ รูป พระพุทธเชษฐาภิสาท ๔. รูป พระมณฑป ๑๕ รูป
พระศรีรัตนเจ็ดชัย ๗ รูป หอพระนาค ๑. รูป วิหารยศ ๕ รูป หอ
ราชกรมานุศู ๕ รูป หอราชพณานุศู ๕ รูป หอพระคันธารราษฎร์
๕ รูป หอพระมณเฑียรธรรม ๓๐ รูป เก๋งยอดหนึ่งสี่แถว ๓๐ รูป
เก๋งยอดหนึ่งสี่ชัย ๓๐ รูป พลั้เวลาบ่ายถึงเครื่องเครื่องระ ๗ รูป
เหลือนั้นสวดกัพระนบียง ๑ รูป สวดกัปาวสาท ๕ ยะกัพระราช

ทานนามว่าศิวาลัยมหาปราสาท ซึ่งจะประดิษฐานพระบรมรูป ๑๐๐ รูป
 สวดที่ก่อพระฤกษ์ปราสาทศิลา ๓๐ รูป สวดที่ก่อพระฤกษ์ศาลหลวง ๑๐ รูป
 สวดที่ศาลเทพารักษ์หลักเมือง ๑๐ รูป สวดรอบพระบรมมหาราชวัง บั๊ม
 ๑๒ บั๊ม ๆ ละ ๑๐ รูป กำแพงตามกำแพงหนไชเสมา ๑๕๐๔ รูป
 สวดรอบพระนครฝ่ายพระบรมมหาราชวัง บั๊ม ๘ บั๊ม ๆ ละ ๑๐ รูป
 รอบกำแพงตามกำแพงหนไชเสมา ๒๘๗๘ รูป สวดรอบพระนครฝ่ายพระราชวัง
 บรร ๑ บั๊ม ๕ บั๊ม ๆ ละ ๑๐ รูป กำแพงตามกำแพงหนไช
 เสมา ๑๗๘๘ รูป ขึ้นนอกบั๊มทำใหม่อีก ๕ บั๊ม ๆ ละ ๑๐ รูป
 ในเวลาบ่ายจะได้เสด็จพระราชดำเนิน ออกทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการที่ศิวา
 มหาปราสาท แล้วเสด็จพระราชดำเนินขึ้นทรงนมัสการพระบรมรูปบน
 พระที่นั่งสุทไธสวรรย์ แล้วเสด็จพระราชดำเนินทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ
 ในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามประทับที่นั่น ครั้นเวลาค่ำสวดมนต์
 จบแล้วเสด็จพระราชดำเนินประทับพระที่นั่งไชยชุมพล ทรงจุดธูปเทียน
 บู่งขึ้น ณ วันพุธ เดือนหกขึ้น ๒ ค่ำเวลาเช้า เสด็จพระราชดำเนินออกทรง
 ประเคนที่ศิวาลัยมหาปราสาท แล้วเสด็จพระราชดำเนินขึ้นทรงนมัสการ
 พระบรมรูป บนพระที่นั่งสุทไธสวรรย์ แล้วเสด็จพระราชดำเนินทรง
 ประเคนในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ที่ก่อพระฤกษ์ปราสาทศิลาและศาลหลวง
 และศาลเทพารักษ์หลักเมืองนั้น ให้หม่อมเจ้าเจ้านายราชการไปเชิญรอบ
 แท่นตามบั๊มกำแพงรอบพระบรมมหาราชวัง แล้วรอบพระนครทั้งไว้
 ไม่ต้องเลี้ยง

ณ วันพุธ เดือนหกขึ้นสองค่ำ วันพฤหัสบดีที่หกเดือนหกขึ้นสามค่ำ เวลา

บ่ายเสด็จพระราชดำเนินออกเหนือ ถนนวิชัยการเกิดนทจีนคำหนึ่งเวลาบ่าย ๗ วัน
พฤตศกที่เดือนหกขึ้นสามค่ำเวลาเช้า เสด็จพระราชดำเนินออกทรงปรินิบัติ
พระสงฆ์เหมือนณวันพุ่มเทียนหกขึ้นสองค่ำ

ณวันศุกร์เดือนหกขึ้นสี่ค่ำเวลาเช้า เสด็จพระราชดำเนินออกเชิญ
พระบรมรูป พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทั้ง ๔ พระองค์ ขึ้นสถิตย์
บนศิลาฉิมหาปราสาท แล้วเสด็จพระราชดำเนินออกพระที่นั่งอาภรณ์พิโมกข
ปราสาท ทรงเครื่องแล้วเสด็จพระราชดำเนินทรงพระที่นั่งราชรถเป็น
กระบวนพยุหยาตรา ออกประตูลิมานไชยศรี วิเศษไชยศรีได้วโป
ตามถนนหลวงถึงหน้าเขมเมทกษิณกร แล้วได้วขึ้นไปตามถนน ประตูโพธิ์เวลา
จตุรมุข แล้วทรงก่อพระฤกษ์ที่ปราสาทศิลา ซึ่งจะเป็นที่ประดิษฐาน
พระบรมรูป พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกย์ แล้วทรงก่อฤกษ์
ศาลหลวงทำใหม่ แล้วประทับณพระแท่นมหาเศวตฉัตรท่ามกลาง
พลับพลาจตุรมุข พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงษ์ แลข้าทูลลอองธุลี
พระบาทเข้าเฝ้าประจักษ์พร้อมกัน แล้วประกาศสร้างเครื่องราชอิสริยยศ
มหาจักรีภิรมราชวงษ์ แลเหรียญชัยคุยที่มาลา เสด็จแล้วถึงกระบวน
แห่เสด็จพระราชดำเนินกลับทรงถนนสนามไชย นำพระที่นั่งสุทไธสวรรย
ลงไปได้วหน้าเขมเมทกษิณกรวงไม่ได้อย่าเข้าทางประตูพิทักษ์บรร ทรงขึ้นไป
ออกประตูสุทไธสวรรยศา ได้วมาเข้าประตูวิเศษไชยศรีวิมานไชยศรี ประทับ
เกยพระที่นั่งอาภรณ์พิโมกขปราสาท การปรินิบัติพระสงฆ์ทรงพระเครื่องที่ฉิมหา
มหาปราสาท แลในวิษุวัตวิทัศนศาลาราม ในวันศุกร์เดือนหก

ชั้นที่สามพระบรมวงษานุวงษ์ เสด็จทรงประเคนที่ศาลเทหวิชัยหลักเมือง
แด่พระสงฆ์ตามชั้นและกำแพง ให้พระบรมวงษานุวงษ์ จักรวาลวงษ์
ตั้งแถวทัก ไ้กระทรงถวาย แลให้มีขบวนเป็นต้นถวายทั่วทุกองค์

เวลาบ่ายสามโมงครึ่ง เสด็จพระราชดำเนินออกพระอาราม
ที่ ๆ สถิตยพระที่นั่งคือโดยมหาปราสาท ท ให้พระบรมวงษานุวงษ์
จักรวาลวงษ์ใหญ่ผู้น้อย ทั้งฝ่ายหน้า ขในันต์ออกไปเป็นแถววงษ์กรม
พระบรมวงษานุวงษ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทั้ง ๔ พระองค์ บนพระที่นั่งวิสุทธิ
มหาปราสาทพร้อมกันเห็นกันด้วยประจักษ์ชัดเกล้า ในวันแรม ๑๓ ค่ำ
เดือน ๑๒ ซึ่งเคยมีมาทุกอนัน

ครั้นเวลาบ่าย ๔ โมงครึ่ง เสด็จพระราชดำเนินออกพระที่นั่งวิสุทธิ
พระบรมวงษานุวงษ์และข้าทูลของจุฬพระบาทใหญ่ผู้น้อย ฝ่ายทหารพลเรือน
เข้าเฝ้าประชุมพร้อมกัน ถวายไชยมงคลเฉลิมพระเกียรติยศ ในการที่ทั้ง
กรุงเทพมหานครอมรรัตนโกสินทร์บริบูรณ์ครบ ๑๐๐ ปี แล้วเสด็จพระราช
ดำเนินขึ้นประทับที่พระที่นั่งสุริยาศวรย์ ทรงไปยทานแล้วประทับอยู่จนเวลา
ทรงจุฑาออกไม่เพ็ญ

ในวันเสาร์ขึ้นห้าค่ำ วันอาทิตย์ขึ้นหกค่ำ วันจันทร์ขึ้นเจ็ดค่ำเดือนหก
ทั้ง ๓ วันนั้นมีการบวงสรวงสังเวยเทพยดาตามสถานที่ใหญ่ในกรุงเทพฯ ทุกสถาน
เวลาเช้า มีขบวนเทศนาพระที่นั่งอนันตสมาคมวันถัดกัน วันที่ ๑
พระพิธีธรรมถวายเทศน์ เสร็จแล้วกันดารจาก สมเด็จพระเจ้าบรมวงษานุวงษ์
ฝ่ายหน้ามาลาถว้พระบารมีโปรด วันที่ ๒ พระบรมวงษานุวงษ์ถวายเทศน์
เสร็จแล้วกันดารจากเจ้าพระยาสุรวงษ์ไวยวัฒน์

ที่ ๓ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์มณฑลเทศาภิบาลเครื่องกัณฑ์พระจารึกพระราช
 วังมณฑลสถานสงฆ์ เวลายืนเวียนเทียนในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม
 แต่เสกพระราชทานนีนอกพระที่นั่งสุทไธสวรรย์ ทรงไวยทานแลทรงรุด
 คอกไม้เพลิง มีงานโชน ๒ โธง หุ่น ๒ โธง จีว ๒ โธง ลวดไทย ๑ โธง
 ลวดชาติ ๑ โธง แลลวดรายตามโถงเวียนพระนคร ๙๔ ท บล
 ในท้องน้ำมีเรือพระที่นั่งแต่มีพระสุเมรุตั้งไปจนถึงมณฑลเพชร ๕ ตำบล
 ให้ถือนวนัน ๔ คำ ขึ้น ๕ คำ ขึ้น ๖ คำ ขึ้น ๗ คำ เต็มหก ๔
 วัน ทั้งทานฉลองอุปถัมภ์ด้วย ๔ วัน กลางวันเช้า เย็น มีไม้ ๓ คอ
 ไม่ถอย ญวนหก มงกุฎม คุลาดีไม้ กว้างกับ สิบโต มังกร วัณถาง
 หวังขึ้นละ ๑๐ โธง คอกไม้เพลิง ทั้งนี้ให้เดินให้จุ แต่ถือนันขึ้นคำ ๑
 ถึง ขึ้น ๗ คำ เต็มหก ๗ วัน ๗ คัน

ณวิสาขบูชาเดือนขึ้น ๔ คำ เวลามา เวลายืน เวลาย่ำ เวลาค่ำ
 งานทวารบาลทวารวดี จะไต่ถึงบันไดประตูวาลาละ ๙๔ นก ๒ เวลา เวลาละ
 ๓๓ นกเวลาหนึ่ง รวม ๓ เวลา น ๑๑๐ นก แลเมื่อเวลาเสกพระราชทาน
 กระบวนพยุหยาตรา แลออกดี เนินกระบวนเจ้าพนักงานทวารบาลยังบันได
 เป็นพระฤกษ์พระราชทาน ๒๑ นก ถึงที่ประทับพลัด รุก มุข เสก
 พระราชทานทรงก่อพระฤกษ์ปัส ส ทศิตา ที่เวียงสูง นพระบรมมหาราชวัง
 สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกย์ มียังสวดพระฤกษ์อีก ๒๑ นก เมื่อ
 เสกพระว ชด เนินถ้ำถึงพระบรมมหาราชวัง เข้าประตูวิเศษไชยศรีแล้ว
 ยังสวดอีก ๒๑ นก ทั้ง ๓ ครั้งนี้ ไต่ถึงบันไดทวารบาล การแต่งขบวนระกบโคม
 เพลิง ในพระบรมมหาราชวังทั่วไปทุกแห่ง วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

นำพรที่ส่งสุขโยธมวชิ ^{๕๕} ทั้งเป็นกษัตริย์ ให้แต่งตั้งแต่ณวันอังคาร
เดือนหกขึ้นคำหนึ่ง ไปจนถึงณวันจันทร์ขึ้นเดือน ๗ ค่ำ ๙ ขึ้น ในวันศุกร์
เดือนหกขึ้น ๔ ค่ำ ให้ทำเครื่องเบญจรงค์ ตั้งเครื่องบูชาต่าง ๆ ทุกแห่ง
ทุกตำบลทั้งพระนครให้พร้อมกันทุกบ้านทุกตำบล

ในการสมโภช พระราชนิ ^{๕๖} ตั้งแต่วันอังคารขึ้นเดือนหกขึ้นคำหนึ่ง จนถึง
ณวันจันทร์ เดือนหก ขึ้นเดือนค่ำ ^{๕๗} ให้ทอดธงคู่พระบาทใหญ่ผู้น้อยฝ่ายทหาร
พลเรือนนั่งสนมถวาย ^{๕๘} สรรพเสวยระบับเข้มขบคาวกลีกลายทั้งเช้าเย็น ย
จนตลอดงาน เป็น สรรพเสวยโสมพะนิมิต ^{๕๙} นี้ วันอังคาร เดือนหก
ขึ้นแปด ค่ำ เป็นวันวัน

ณวันพุธ เดือนหก ขึ้นเก้า ค่ำ ^{๖๐} เลิศพระราชทานเป็นกระบวนรถประทับ
พลับพลาคู่ ^{๖๑} ทรงประคองเศวตฉัตรขึ้นซึ่งเป็นที่ตั้งสิ่งของต่าง ๆ
ทั้งพระที่นั่งแก้วมณเฑียร ^{๖๒} พระราชาณ ^{๖๓} เสด็จพระราชดำเนินทรงทอด
พระเนตรในโรงที่ตั้งของ ^{๖๔} ให้ทอดธงคู่พระบาททั้งคั้งผู้ขึ้น ^{๖๕} เงิน
สรวนเสวยระบับเข้มขบทั้งสิ้น ^{๖๖} แล้วเบิก ^{๖๗} ระเทศฉัตรขึ้นให้ราษฎร
เข้าไปถวายเสด็จ ^{๖๘} เสด็จ ^{๖๙} จึงเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรประคอง
ระเทศฉัตรขึ้นในภายหลัง

ถ้า พระรา ^{๗๐} ชุกลดของพระราชนิ ^{๗๑} พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ถึง ๔ พระองค์ ในรัชสมัยพระบรมราช ^{๗๒} ตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระพุทธ
ยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ^{๗๓} ประชุมมณฑล ^{๗๔} ทิ้ง ^{๗๕} ทิ้ง ^{๗๖} ทิ้ง ^{๗๗} ทิ้ง ^{๗๘} ทิ้ง ^{๗๙} ทิ้ง
ในกรุงรัตนโกสินทร์

ณวันจันทร์ เดือนหก แรมสิบเอ็ดค่ำ ^{๘๐} เวลาบ่ายจะไต่ฉัตรพระบรมมหาราชวัง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทั้ง ๔ พระองค์ เป็นกระบวนแต่แต่พระที่นั่ง
 ทูลสิภาภิรมย์ ไปพระที่นั่งนั้นสวดมนต์ เจริญขึ้นประดิษฐานเหนือพระมณีน
 แฉ่นฟ้าทองคำ แลจะมีพระสงฆ์สวดปกรณ์บ้างเล็กน้อยในวันนั้น ครั้น
 ณวันอังคาร เดือนเจ็ด แรม สิบสองค่ำ เวลาเช้า พระราชาคณะถ นานุกรม
 ๔๕ รูปรับพระราชทานฉันแล้วสวดปกรณ์ เวลาบ่ายสวดมนต์ทั้ง ๔๕
 รูป ในวันนั้นเจ้าพนักงานทวารบกกทวารเวรจะไต่ถึงบัน สลัก ๓ เวลา ๆ ละ
 ๓๔ นาที ๒ เวลา เวลาละ ๓๓ นาทีเวลาหนึ่ง รวม ๓๐๑ นาที

ณวันพุธ เดือนเจ็ด แรม สิบสาม ค่ำ เวลาเช้าพระสงฆ์ ๗๔ รูปรับพระ
 ราชทานฉันแล้วสวดปกรณ์ เวลาบ่ายสวดมนต์ พระเจ้าบรมวงษาเธอกรม
 พระปวเรศวิยาสงครามภวบาลี หลวงพระเทพพระคุณพระบาทสมเด็จพระ
 พุทธยอขพิ จุฬาลงกรณ์ เครื่องกั้นที่กระจากเจ้าพระยาภาณุวงษาหมหาโกษา
 ขิบัติ วันพฤหัสบดี เดือนเจ็ด แรม สิบสี่ค่ำ เวลาเช้าพระสงฆ์ ๕๗ รูป
 รับพระราชทานฉันสวดปกรณ์ เวลาบ่ายสวดมนต์ หม่อมเจ้าพระประภากร
 บวรวิสุทธีวงษา ภวบาลี หลวงพระเทพพระคุณ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศ
 หล้านภาลัย เครื่องกั้นที่กระจากเจ้าพระยาศรีวิพัฒน์รัตน ขโกษา วันศุกร์
 เดือนแปดบุรพาสาย ขึ้นค่ำหนึ่ง เวลาเช้าพระสงฆ์ ๖๔ รูปรับพระราชทาน
 ฉันแล้วสวดปกรณ์ เวลาบ่ายสวดมนต์ หม่อมเจ้า พระอรุณนิภาคุณาภวบาลี
 หลวงพระเทพพระคุณ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า เจ้า อยู่หัว เครื่องกั้น
 ที่กระจากเจ้าพระย พงเทพเกษมขิบัติ วันเสาร์ เดือนแปดบุรพาสาย ขึ้น
 สองค่ำ เวลาเช้าพระสงฆ์ ๖๕ รูป รับพระราชทานฉันแล้วสวดปกรณ์
 เวลาบ่ายสวดมนต์ พระเจ้าน้องยาเธอกรมหมื่นวชิรญาณวโรรสภวบาลี

นตของพร เกษพระ คุณ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เครื่องกันท
กรจากเจ้าพระยามหินทรศักดิธำรงฯ แลให้พระบรมวงษานุวงษข้าราชการ
ผู้ใหญ่ผู้น้อยย้ายย้ายใน ทำการสัปดาห์ฉลองพระเกษพระคุณทั้ง ๕ วัน
ตั้งแต่วันอังคาร เกือบเจ็ด แรมสิบสองค่ำ ไปจนถึงวันเสาร์ เกือบแปดบุรพา
สาขสิบสองค่ำ ๕ วัน ๕ ค่ำนี้ มีการสมโภชพระบรมราชูปถัมภ์ เครื่องกัน
กลางวันกลางคืน ตลอดไปถึงมีพุ่มทุกอย่างเหมือนสมโภชพระนครทั้งทาน
ผดกัลปพฤกษ์กล้วย ออกไม้แต่งกระบวนกับพุ่มพระนครแลในท้องน้ำ แลกระการ
ตามประทีปในที่ต่าง ๆ คงตามแต่ในบริเวณพระที่นั่งอนันตสมาคมแลพระ
ที่นั่งสุทไธสวรรย์ ทั้งสนามไชย เป็นเสวยการพระบรมราชูปถัมภ์

ครั้นณวันจันทร์ เกือบแปดบุรพาสาข ขึ้นห้าค่ำ เวลาเช้าจะได้เชิญพระ
ศรีสุริยเทพพระประทุมมมาศไปยกอาภรณ์ แลพระอิฐพระบรมวงษซึ่งสถิตย
อยู่ณ หอพระในพระบรมมหาราชวัง ออกประคองฐานพระที่นั่งเสวยครุฑ
ในพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระสงฆ์ ๖๐ รูปจะได้รับพระราชทานฉันเช้า
แล้วสัปดาห์แล้วไฉน เวลาเย็นสวดมนต์ ในวันนั้นมีเทศนาภรณ์ ๓
หม่อมเจ้าพระบรมมหาราชธิดาถวายเทศ เครื่องกันทตามธรรมเนียม สัปดาห์
อีก ๕๐. รูป ณวันอังคาร เกือบแปดบุรพาสาข ขึ้นห้าค่ำ เวลาเช้าได้
เชิญพระอิฐกรมพระราชวังบวรสถานมงคลทั้ง ๓ พระองค์ แลพระอิฐพระ
บาทสมเด็จพระที่นั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว กับพระอิฐกรมหลวงเทพหวิรักษ กรม
หลวงพิทักษ์มนตรี กรมขุนอิศราธิราช กรมขุนอนุรักษ์มนตรี ออกตั้ง
ณพระที่นั่งสุทไธสวรรย์ในพระราชวังบวร พระสงฆ์ ๓๐ รูปรับพระราช
ทานฉันเช้าแล้วสัปดาห์แล้วไฉน เวลาเย็นสวดมนต์มีเทศนาภรณ์ทั้ง

เคพระวณรัตน์ถวายเทศ

เครื่องกัณฑ์ทศพรจากขุนนางผู้ใหญ่ในวังหน้า

ศก. กรมท่า สกียก ณ ๕๐๐ รูป ณ วันพุธ เดือนแปดบวพาสาย ขึ้นหกค่ำ

จะได้เชิญพระอิฐพระบรมวงษานุวงษ

ซึ่งอยู่ณหอพระนาคเจดีย์อยู่ต่างวัง

เชิญมาตั้งในพระอุโบสถวัด พระศรีรัตนศาสดารามทั้งคืน

พระสงฆ์ทำพระอิฐ

เวลาเช้ามีพระราชาทานฉัน แล้วสักระณฉัตรไคย เวลาเย็นสวดมนต์มีเทศนา

กัณฑ์หนึ่ง หม่อมเจ้าพระพุทธรูปราชย์ถึง ณ ถวายเทศ

เครื่องกัณฑ์ตาม

ธรรมเนียม สกียกณ ๕๐๐ รูป เป็นเสวยการฉลองพระเทพพระคุณพระ

บาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

และพระอิฐพระบรมวงษานุวงษ

ประกาศมาณวันอาทิตย์ เดือนห้า แรมสิบสามค่ำ ขึ้นเดือนจัตวาศก

ศกราช ๑๒๔๔ เป็นปีที่ ๑๕ ฤกษ์วันที่ ๔๙๐๕ ในรัชกาลปัตยุบันนี้